

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 30/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 3Tos/97/2023 z 28. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 3. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením krajského súdu č. k. 3Tos/97/2023-384 z 28. septembra 2023. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením Okresného súdu Liptovský Mikuláš č. k. 2T/36/2021-311 z 27. februára 2023 (ďalej len „uznesenie o uložení poriadkovej pokuty“) bola sťažovateľovi ako obhajcovi podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku uložená poriadková pokuta vo výške 1 000 eur z dôvodu neúčasti na hlavnom pojednávaní 27. februára 2023. V súvislosti s výškou poriadkovej pokuty okresný súd v podstatnom uviedol, že takáto výška poriadkovej pokuty primerane vystihuje aj náklady spojené s nutným odročením hlavného pojednávania.

3. Sťažovateľ podal proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol ako nedôvodnú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Podstata sťažnostnej argumentácie spočíva v nesúhlase s uložením poriadkovej pokuty, ako aj s obsahom napadnutého uznesenia, pričom na margo samotného uloženia poriadkovej pokuty sťažovateľ v podstatnom uviedol, že ako obhajca sa nemohol pojednávania zúčastniť z dôvodu kolízie s niekoľkými pojednávania, ktoré sa daný deň uskutočnili na Okresnom súde Spišská Nová Ves v iných veciach, o čom ako dôkaz predložil predvolania. Svoju neprítomnosť riadne ospravedlnil podaním, ktoré bolo súdu doručené 25. februára 2023 o 11.15 h. Dôvod, prečo neprítomnosť neospravedlnil skôr, je daný tým, že termíny pojednávania v ostatných právnych veciach sa neustále menia a rušia, a teda mohla nastať situácia, že by sa hlavného pojednávania v Liptovskom Mikuláši napokon mohol zúčastniť. Ako advokát nezamestnáva koncipienta a ostatní kolegovia mali v daný termín tiež obsadené kapacity. U obžalovaného pritom nejde o povinnú obhajobu, teda o stav, keď obhajca môže znemožniť konanie súdu.

5. V súvislosti s obsahom napadnutého uznesenia sťažovateľ v podstatnom uviedol, že krajský súd sa vôbec nevyjadril ku konkrétnym skutkovým okolnostiam a nereagoval na predložené námietky. Krajský súd konštatovaním, že sťažovateľ „... ako obhajca svojou neospravedlnenou neúčastou zmaril vykonanie hlavného pojednávania...“, postavil svoje rozhodnutie na skutočnosti, ktorá nemá oporu v obsahu súdneho spisu.

6. Sťažovateľ je toho názoru, že svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní riadne ospravedlnil objektívnymi okolnosťami, teda kolíziou s inými pojednávania. Následkom vydania uvedených rozhodnutí oznámil klientovi, že ho ďalej nemôže v danej veci obhajovať, keďže ho rozhodnutia natoľko šokovali, že ho fakticky odradili od ďalšieho vystupovania v tomto súdnom konaní. Výšku uloženej pokuty považuje sťažovateľ za extrémne vysokú, pričom rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je počas jeho profesionálnej kariéry úplne prvé a odrádza ho od ďalšieho výkonu advokácie, nech už sa to zdá akokoľvek emocionálne preexponované.

7. Podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd nevysporiadal s jeho argumentmi, čo má za následok arbitrárnosť napadnutého uznesenia a porušenie označených práv podľa ústavy, listiny a dodatkového protokolu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práv arbitrárnosťou napadnutého uznesenia, keďže krajský súd sa údajne nevysporiadal s dôvodmi uvedenými v sťažnosti proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty, pričom už samotné uloženie poriadkovej pokuty zo strany okresného súdu sťažovateľ považuje za svojvoľné a neprimerané.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

9. Ústavný súd v prvom rade uvádza, že rozhodnutia všeobecných súdov o uložení poriadkových pokút sú predmetom ústavného prieskumu, aj keď v obmedzenej miere. Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti už vyslovil právny názor, podľa ktorého rozhodnutie o uložení

poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a tým podlieha súdnemu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (m. m. I. ÚS 41/2015), a preto aj na rozhodovanie súdov o uložení pokút sú primerane kladené požiadavky vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). To predovšetkým znamená, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom svojvôle.

10. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov a vylúčiť svojvôľu, lebo len vecne správne (zákonu zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom požadovaným spôsobom, odôvodnené rozhodnutie napĺňa – ako neoddeliteľná súčasť „ustanoveného postupu“ – ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru či listiny (m. m. I. ÚS 327/2010, IV. ÚS 562/2018).

11. Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty má charakter procesnej sankcie, ktorou je možné vynútiť splnenie uložených procesných povinností, ktoré napriek ich účinnému uloženiu splnené neboli (m. m. III. ÚS 152/2017). Základný predpoklad na vydanie takéhoto rozhodnutia je, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania, t. j. nesplnením takej povinnosti dôjde k predĺženiu súdneho konania. Svojou podstatou tak uvedené poriadkové opatrenie umožňuje zabezpečiť nerušený priebeh konania a súčinnosť strán sporu, resp. ich zástupcov a iných subjektov v prípade, ak títo nemajú záujem podieľať sa na prebiehajúcom konaní spôsobom, ktorý zákon upravuje, alebo ak by priebeh konania iným spôsobom sťažovali, predlžovali či dokonca marili (m. m. III. ÚS 193/2018, III. ÚS 346/2018).

12. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vzhľadom na už uvedené prichádza pri preskúvaní ústavnosti rozhodnutia všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré môžu mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv a slobôd, alebo tiež v prípadoch absencie primeraného odôvodnenia tohto rozhodnutia všeobecným súdom (m. m. III. ÚS 152/2017).

13. Ústavný súd v okolnostiach prípadu po oboznámení sa s napadnutým uznesením, ako aj uznesením o uložení poriadkovej pokuty, ktoré posudzoval vo vzájomnej súvislosti (IV. ÚS 350/09), uvádza, že napadnuté uznesenie krajského súdu je s prihliadnutím na jeho charakter primerane odôvodnené a zároveň neindikuje existenciu takých skutočností, ktoré by umožňovali prijať záver o jeho arbitrárnosti zakladajúci porušenie sťažovateľom označených práv. Z uznesenia o uložení poriadkovej pokuty v podstatnom vyplýva, že sťažovateľ požiadal okresný súd o ospravedlnenie z neúčasti na hlavnom pojednávaní 25. februára 2023, teda v sobotu, pričom mu muselo byť zrejmé, že uvedené ospravedlnenie bude spracované okresným súdom až najbližší pracovný deň, teda v deň konania hlavného pojednávania. Ústavný súd preto považuje za ústavne akceptovateľný právny názor konajúcich súdov, že ospravedlnenie nebolo možné považovať ako včasné.

14. V súvislosti s tvrdením sťažovateľa, že ospravedlnenie nedoručil okresnému súdu skôr z dôvodu možných zmien termínu pojednávania na Okresnom súde Spišská Nová Ves a súvisiacej možnej účasti na hlavnom pojednávaní v predmetnej veci, ústavný súd konštatuje, že ani tento argument nie je spôsobilý zvrátiť poriadkovú pokutu uloženú okresným súdom. Upovedomenia o konaní civilných pojednávanií na Okresnom súde Spišská Nová Ves boli vyhotovené a doručené sťažovateľovi s dostatočným predstihom, aby mohol okresnému súdu riadne oznámiť kolíziu pojednávania. Ústavný súd nevyhodnotil ako relevantnú ani sťažnostnú námietku týkajúcu sa možného pojednávania bez účasti sťažovateľa. Aj keď nešlo o povinnú obhajobu, obžalovaný neudelil okresnému súdu súhlas na konanie bez prítomnosti obhajcu, t. j. sťažovateľa. Ani výšku poriadkovej pokuty nemožno označiť za svojvoľnú, resp. neprimerane vysokú vzhľadom na to, že sťažovateľ bol v upovedomení o konaní hlavného pojednávania riadne oboznámený s tým, že mu z dôvodu neospravedlnenej neúčasti môže byť uložená pokuta až do výšky 1 650 eur, a to na základe § 70 ods. 1 Trestného poriadku. Keďže poriadková pokuta bola uložená vo výške nepresahujúcej zákonný limit, ústavný súd ju nemôže označiť ako neprimeranú.

15. V kontexte opísaných okolností prípadu sa ústavný súd nedomnieva, že by bol postup krajského súdu v súvislosti s posúdením sťažnosti sťažovateľa poznačený excesom majúcim ústavnoprávnu relevanciu. Z napadnutého uznesenia v podstatnom vyplýva, že preskúmaním uznesenia o uložení poriadkovej pokuty bolo zistené, že pokuta bola uložená na zákonomnom podklade, jej uloženie spočíva na dostatočných dôvodoch a jej výška je primeraná. Z prednesených argumentov sťažovateľa nevyplýva nič, čo by posunulo prerokovávanú vec do ústavnoprávnej roviny.

16. K obrane sťažovateľa, že uznesenie o uložení poriadkovej pokuty je v jeho profesionálnej kariére prvým a do sporného momentu konal a postupoval v súlade so zákonom a podľa pokynov súdu, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že zákonná právna úprava síce nevyklučuje miernejšie opatrenia konajúcich súdov, avšak ponecháva na voľnej úvahe súdu voľbu ich použitia tak, aby sa dosiahol účel vedeného súdneho konania, t. j. aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, ukladanie poriadkových pokút nevynímajúc. Dovtedajšie konanie a správanie sťažovateľa je nepochybne správaním želaným, očakávaným, predpokladaným, vyplýva z povahy výkonu jeho povolania a smeruje k naplneniu poslania advokácie i povinnosti advokáta postupovať v (celom) konaní s odbornou starostlivosťou a konať na prospech a v záujme svojho klienta. Dovtedajšie správanie však nie je samo osebe argumentom spôsobilým zvrátiť poriadkovú pokutu uloženú neskôr pre nesplnenie konkrétnej povinnosti a neúčasti na pojednávaní bez včasného ospravedlnenia.

17. Na podklade uvedeného ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu nedovoľuje prijať záver o tom, že by v tomto prípade došlo k extrémnemu vybočeniu zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov tak, že by mohlo zasiahnuť do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo do práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v ňom neidentifikoval signály svojvôle či arbitrárneho prístupu zo strany krajského súdu, a preto ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v danej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

III.2. K namietanému porušeniu práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu:

18. Sťažovateľ porušenie práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu odvíja od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy dôjsť ani k porušeniu sťažovateľom označených článkov ústavy, listiny a dodatkového protokolu, a preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2024

Libor Duľa
predseda senátu